2

'ETERIS ECCLESIÆ RIGOR
IN ADMINISTRANDO
SACRAMENTO
OENITENTIÆ
ı Rigidiorum quorundam Scriptorum calumniis vindicatus

SERTATIO QUADRAGESIMALIS

H A B I T A

LERICIS SEMINARII ROMANI.

A V T H O R E

ALDASSARE FRANCOLINO

Societatis Jesu Theologo.

ET AB IISDEM DICATA

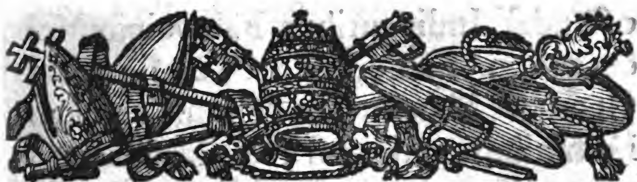
LEMENTI XI.
PONT. MAX.

IÆ, MDCCIV. Typis Cajetani Zenobii
D. N. CLEMENTIS XI. Scalptoris,
d Magnam Curiam Innocentianam.

PERIORUM PERMISSU.

[redacted] Sess: P.re Paul.

BEATISSIME PATER.

OSTRAS hasce in Veteris Ecclesię Disciplina investiganda elucubrationes ad Te BEATISSIME PATER præsidentiùs aditum affectare, si quis voluerit criminari,

 osten-

ostendat Indigentibus Patrocinio Mecœnatem meliorem. Te siquidem CLEMENS MAXIME, ut reliquis omnibus hominibus majorem, & ferè Superis parem fecit dignitas, sic homini cuilibet humanitas facit æqualem. Quis enim te Principem, & Principum Maximum agnovit, nisi ex magnitudine Virtutum, & singulari de Orbe terrarum universo benemerendi voluntate? Soli, cui sublunarium omnium cura incumbit, plusquam similis, quia major, nullâque unquam nube subductus patere Te gaudes oculis omnium, & quantum æquitas aut suadet, aut patitur, omnibus communicari. Alios Tibi commendat dignitas, alios humilitas sua. Aliorum gratularis, ac faves fortunæ, aliorum sublevas inopiam. Hunc Magnatum ad Te extulit virtutum adjutrix gratia, illi, ut curæ adscriberetur Tuæ, pro merito fuit esse ab omnibus derelictum. Quinimmò qui ad id

cala-

calamitatis redacti ſunt, ad benevolentiæ Tuæ ſinum viâ ducuntur, ut ita dicam triumphali. In hanc quippè Indolem ipſa te peperit, ac formavit natura, Sapientia inſtituit, Pietas excoluit, ut triumphare Te maximè credas, cum aliorum miſeriam beneficiis profligaſti.

Verùm communes hæ ſint ad Te confugiendi cauſæ, nos peculiares impellunt. Pietati, & bonis artibus addicti ad ſupremum Morum, veræque Sapientiæ Magiſtrum; publicæ utilitati ſervire cupientes ad publicæ felicitatis pervigilem cuſtodem; Aris, ac Templis dicati ad ſummum in Terris Sacerdotem; Pontificia liberalitate enutriti ad Pontificem. Veteris diſciplinæ veros Canones à fictis, falſiſque ſegregare cupientes ad Eccleſiaſtici Juris Doctorem Maximum confugimus, tam de Preſidio Tuo certi, quam de Virtutibus Tuis, quibus reſtituere ſatagis ve-

terem Disciplinam, non illam quidem Montanistarum, & Novatianorum, feralem, ac Tyrannicam, qualem recentiores Scriptores non pauci, ut nimio suo Rigori patrocinium quærant, per summam calumniam veteri Ecclesiæ tribuunt, sed Catholicam, nempè Tuam, ex severitate, quam retines, & benignitate quam adamas, sapientissime temperatam. Accipe igitur Parens Optime (cætera enim nomina honori dari possunt, hoc unum Populorum omnium erga te, Tuique erga omnes Populos amori) accipe, inquam, nostros hosce in Veteris Ecclesiæ severitate à Calumniis vindicanda qualescumque labores, munus omnium, quæ accipere possis, minimum, sed omnium quoque, quæ nos dare possumus, maximum: nec aliud petimus, quàm, ne quod offerimus dedigneris, nobisque fortasse nimis audacibus indigneris.

Imprimatur,

Si videbitur Reverendiſs. P. Mag. Sac. Pal. Apoſt.

Dominicus de Zaulis Epiſcopus Verulanus Viceſgerens.

Imprimatur,

Fr. Joannes Baptiſta Carus Reverendiſſimi P. Sac. Apoſt. Pal. Mag. Socius Ordinis Prædicatorum.

PRÆFATIO

HABITA

A JOANNE MONTIO SENOGALLIENSI

CLERICO CONVICTORE.

Ræsentis nostræ Dissertationis argumentum illud est, quod libellus in fine disputationis distribuendus in fronte Lectoribus exhibet, *nempè* VETERIS ECCLESIÆ RIGOR IN ADMI-

MI-

MINISTRANDO SACRAMENTO POENITENTIÆ, A CALUMNIIS VINDICATUS. *Video stupere vos, Auditores ornatissimi. Quæ enim sunt istæ in veteris Ecclesiæ rigidam disciplinam Calumniæ, cùm eam laudent potius omnes, celebrentque? Præsentis potius Ecclesiæ benignitatem nonnulli damnant, & fortasse calumniantur. Hæc igitur potius propugnanda, quàm illa. Non repugno, sed assero, in præsentis Ecclesiæ defensionem cessuram propugnationem severitatis antiquæ, quam aliqui, dum nimiùm exaggerant, veterem Ecclesiam ex rigida, crudelem faciunt, & præsentem exhibent ex bene temperata nimiùm benignam. Detrahendum igitur erit ex veritate additamentum mendacii, ex rigore crudelitas: ea detracta, velut everso fundamento totus Rigorismus corruet; erit in tuto præsens benignitas, palamque fiet, præsentem Ecclesiam esse fortasse non penitus simi-*

lem veteri in disciplina, non autem contrariam. Habetis jam, quæ sint istæ, quas disjicere meditamur, confictæ in veterem Ecclesiam Calumniæ. Sunt rigidissimi quidam Canones Pœnitentiales ei falsò ab aliquibus attributi, ut major inde in præsentem Ecclesiam invidia redundet. Enumerabo præcipuos. Dicunt, Ecclesiam veterem non solum consuevisse deponere Clericos in quædam Crimina lapsos, sed ipsis pœnitentiam, & veniam penitus negasse. *En prima Calumnia. Secunda est*, Quibusdam criminibus, nempè Apostasiæ, Adulterio, & Homicidio, nunquam fuisse per aliquot sæcula datam veniam, & absolutionem. *Tertia est*, Iis, qui studiosè distulerant ad extremum vitæ pœnitentiam, negatam penitus absolutionem fuisse, quamvis eam precibus, & lacrimis, cum moriebantur, exposcerent. *Quarta*, Reis damnatis ad mortem, negatam fuisse copiam Confessa-

fessarii, coactosque mori sine ullo Sacramento. *Quinta*, Eos qui post actam semel Pœnitentiam, relapsi erant, non fuisse amplius per totam vitam, imò nec in morte absolutos. *Sexta*, Jussos fuisse pœnitentes sua occulta peccata publicè confiteri. *Septima*, Saltem jussos fuisse publicam pro peccatis occultis, pœnitentiam facere. *Octava*, Non solùm pro gravioribus, sed ferè pro omnibus lethalibus culpis impositam fuisse publicam pœnitentiam. *Nona*, Solemnem Pœnitentiam traductam fuisse frequentèr per viginti, & amplius annos. *Decima*, Renuentes fuisse per vim ad publicam, & severissimam pœnitentiam adactos. *Undecima*, absolutionem nonnisi post impletam, quamvis multorum annorum pœnitentiam esse concessam. *Duodecima*, Confessariis permissum, aut etiam injunctum, ut Pœnitentium peccata, ad eos in officio continendos, revelarent.

Hæc aliaque hujusmodi severitatis portenta à Scriptoribus horum temporum, non paucis, tanquam veteris disciplinæ præconia traduntur. Nos verò puras esse calumnias demonstrabimus. Ne verò quis credat ità nos velle falsum de veteri Ecclesia rigorem arcere, ut verum etiam negare velimus, antequàm prædictas calumnias propulsemus, exhibere vobis constituimus totam veteris Pœnitentiæ lugubrem pompam; nempè dare vobis spectaculum tempori, quod auspicati jam sumus, Quadragenariæ Pœnitentiæ consentaneum. Hoc enim tempore Fideles olim, ad publicam suorum criminum expiationem invitabantur. Hinc veterum Pœnitentialium librorum, illud exordium est. Suscipias Pœnitentem quarta feria mane in Capite jejuniorum, & cooperies eum cilicio, & cinerem prius mittes &c. *Cujus antiquissimi moris vestigium cinis ille est, quem fidelium summo vertici Sa-*

*cerdos crucem digito imprimens, super-
fundit ea die, quæ pro-
pterea dies Cine-
rum appel-
latur.*

VETERIS POENITENTIÆ DESCRIPTIO.

A fuit veteris Ecclesiæ praxis, ut culpæ minores secretâ expiarentur pœnitentia, majores verò, & publicæ publicâ. Hæc autem duplex erat. Alia publica non solemnis, quæ tota, aut publica accusatione delicti, aut publica aliqua humiliatione sine solemnibus quibusdam multisque cœremoniis, & sine Pœnitentis diuturna probatione agebatur. Altera solemnis,

nis, quæ in quatuor gradus, seu stationes erat distributa, nempè Fletum, Auditionem, Substrationem, & Consistentiam; quamvis aliquando, ex Pontificum indulgentia, aliqua ex ipsis omitteretur, aut valdè, nempè ad paucos dies contraheretur. In has Stationes pœnitentiam solemnem dividit in sua Epistola Canonica Gregorius Thaumaturgus, Basilius in sua ad Amphilochium, Gregorius Nyssenus in sua ad Letojum, Felix Papa epist. 7. Quin & Concilium Nicænum Can. 11. aliaque multa Concilia provincialia.

Igitur cum quis enormi aliquo delicto, ingenti scandalo fuerat, aut perturbationi, monebatur, ne ad Ecclesiam accederet, accedens, & non parens, expellebatur, ut Theodosius Imperator post necem Thessalonicæ contrà fidem Episcopis datam, & cum insigni crudelitate patratam, monitus ab Ambrosio per Epistolam, quam recitat Baron. ad ann. 390., & tamen ausus accedere, fuit ab eodem expulsus. Ejectus ab Ecclesia reus, si eùm facti pœnitebat, & reconciliari cupiebat, cum fideles ad Templum primarium conveniebant, ipse consi-

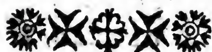
ste-

ſtebat in veſtibulo, vel in porticu, vel ſub dio, ſi peccatum graviſſimum erat, ac turpiſſimum, ibique ſacco indutus, facie ſquallida, cinere coopertus admitti ad pœnitentiam poſtulabat, ſeque ad pedes Fidelium introeuntium proſternens, ut pro ſe apud Epiſcopum deprecatores eſſent, rogabat. Admiſſus ad pœnitentiam, juſſuſque illic per aliquot menſes, aut annos, in fletu, ſacco, & cinere permanere, intra Eccleſiam, ea lege admittebatur, ut in poſtrema ejus parte conſiſteret cum Catechumenis audientibus, qui nempè ad Eccleſiam veniebant, ut fidei doctrinam audirent. Inde hæc ſecunda ſtatio dicta *Auditionis*. His Catechumenis immixtus Pœnitens, aut vicinus, iterùm ad veram Fidem, & mores chriſtiano homine dignos erudiebatur. Ab hac ſecunda Statione Auditionis, ſi veri ſigna doloris præbebat, poſt aliquot aut annos, aut menſes, aut dies pro menſura delicti, & contritionis, vocabatur ad tertiam *Proſtrationis* paulò ſuperiorem, ad eam videlicet Templi partem, quam Catechumeni competentes occupabant, ij nempè, qui jam inſtructi in fide, credenteſque Baptiſ-

mum petebant. Ut autem ij Catechumeni proſtrati ad pedes Epiſcopi initiabantur, curabanturque variis ceremoniis, ut habetur ex Concilio primo Conſtantinopolitano Can. 7., & ex Auguſtino, qui de Symbolo ad Catechumenos eas ceremonias deſcribit, dicens: *Omnia Sacramenta, quæ acta ſunt, & aguntur in vobis per miniſterium Servorum Dei, exorciſmis, orationibus, canticis ſpiritualibus, inſufflationibus, cilitio, inclinatione cervicum, humilitate pedum, hæc omnia, ut dixi, eſcæ ſunt, quæ vos reficiunt in utero, ut renatos ex Baptiſmo hilares vos Mater Eccleſia exhibeat Chriſto*; ita in hac Statione iterùm initiabantur Pœnitentes precibus, impoſitione manuum, benedictionibus, aliiſque hujuſmodi ritibus animæ repurgandæ accommodatis. Utque utrique Catechumeni, Audientes, & Competentes, expleta lectione ſcripturarum ejiciebantur ab Eccleſia, nec adeſſe Euchariſticis precibus, & Sacrificio permittebantur, ità utrique Pœnitentes, tam Audientes, quam Subſtrati expellebantur. Ab hac tertia Statione poſt longum, vel breve tempus, pro merito Pœnitentis, venia dabatur tranſeundi ad

quar-

quartam Stationem *Consistentiæ*, in qua Pœnitens intrà Templi ambonem, & non longè ab Altaris cancellis, cum Fidelibus etiam tempore Sacrificii consistebat, licèt offerre nondum posset, nec de Altaris Sacramento participare. Expleto tandem in hac Statione totius Pœnitentiæ curriculo per multas ceremonias in Ritualibus eorum temporum libris latè descriptas ad perfectionis gratiam (ut loquebantur) perveniebat, idest ad plenam reconciliationem, Sacræque Eucharistiæ Communionem, qua refectus, reliquis fidelibus, per omnia jungebatur, cum onere tamen servandi in perpetuum, aut per aliquot annos leges simillimas iis, quibus Religiosi in Monasteriis obstringebantur. Et quidem hunc Ordinem Pœnitentium simillimum fuisse Ordini Religiosorum, unius cum altero comparatione ostendam.

POENITENTIUM CUM RELIGIOSIS COMPARATIO.

T minora omittam, præcipua similitudinis capita ad quinque rediguntur. Primò igitur, ut ad Religionem non omnibus patet aditus, ita nec patebat ad publicam, & solemnem Pœnitentiam, quamvis alioqui propter admissa graviora quædam scelera debitam. Aliqui igitur rejiciebantur, quia incapaces, ut Clerici, nam ex Syricii Epistola 1. *Pœnitentiam agere cuiquam non conceditur Clerico.*

corum. Aliqui quia juncti matrimonio: hi enim, nisi alter Conjux consentiret, excludebantur à Pœnitentia, ex Can. 21. Concilii 1. Arelatensis. Aliqui tandem, quia ætatis non satis maturæ; Sancitum quippè fuerat in Romano Concilio, sub Silvestro, *ne quis det pœnitentiam, nisi quadraginta annorum petenti*. In Agatensi paritèr Can. 5. sic decernitur, *Juvenibus, pœnitentia non facilè committenda est propter ætatis fragilitatem*, & in Aurelianensi 3. Can. 19. *ne quis benedictionem Pœnitentiæ Juvenibus personis credere præsumat*.

2. Ut admissi ad Religionem, ità admissi ad Pœnitentiam tondebantur, & vestem mutabant. *Pœnitentes* (inquiunt Agatensis Concilii Patres) *tempore, quo pœnitentiam petunt, impositionem manuum, & cilicium super caput à Sacerdote, sicut ubique constitutum est, consequantur. Si autem comas non deposuerint, aut vestimenta non mutaverint, abjiciantur, & nisi dignè pœnituerint, non recipiantur*. Similiter Concilii tertii Toletani Patres Can. 13. *Quicumque* (inquiunt) *ab Episcopo sanus, vel infirmus Pœnitentiam postulat, id antè omnia Episcopus servet, &*

 Pres-

Presbyter, ut si vir est, sive sanus, sive infirmus, priùs eum tondeat, & in cinere, & in cilicio habitum mutare faciat, & sic pœnitentiam ei tradat. Si verò Mulier fuerit, non accipiat pœnitentiam, nisi priùs velata fuerit, aut mutaverit habitum.

3. Ut Religiosi, ità Pœnitentes, continentiam profitebantur. Qui proindè ex conjugis consensu Pœnitentium Ordinem erat ingressus, aliam, ea mortua, ducere prohibebatur Can. 21. Arelatensis Concilii 2. quò sic statuitur. *Pœnitentes, quæ defuncto Viro aliis nubere præsumpserint, vel suspecta, vel interdicta familiaritate se cum extraneo junxerint, cum eodem, ab Ecclesiæ liminibus arceantur. Hoc etiam de Viro in Pœnitentia posito placuit observari.*

4. Ut Religiosi, ità Pœnitentes abstinere jubebantur à Militia, negotiatione, spectaculis, conviviis, aliisque hujusmodi, aut peccandi periculis, aut oblectamentis, ut constat ex illa Ambrosii increpatione lib. 2. de Pœnit. cap. 10. *An quisquam* (inquit S. Doctor) *illam pœnitentiam putat, ubi acquirendæ ambitio dignitatis, ubi vini effusio, ubi ipsius copulæ conjugalis usus? Renunciandum*

dum sæculo est, somno ipsi minus indulgendum, quam natura postulat; Interpellandus est gemitibus &c. Hinc illa suam impœnitentiam excusare volentis interrogatio apud Aug. serm. 58. de temp. *Ego in militia positus sum, Uxorem habeo, & ideò pœnitentiam agere quomodò possum?* Eaque Leonis Papæ responsio ad Rusticum Narbonensem: *Contrarium est omninò Ecclesiasticis Regulis post Pœnitentiæ actionem, redire ad Militiam sæcularem.* Vel ipsum vehiculi usum cuidam Pœnitenti interdixit Nicolaus I. in Epist. ad Frontarium Episcopum Burdegalensem, quem aliis quoque interdici solitum, constat ex Conc. Triburiensi.

5. Demum uti Religiosis, ità Pœnitentibus resilire non licebat, quare utrique, si resilirent pari pœna subinde castigabantur, ut constat ex Concilio Andegavensi, Aurelianensi 3., & præsertim Toletano 4., in quo Hispani, Gallique Patres sic decernunt, *Quicumque ex sæcularibus accipientes Pœnitentiam, totonderunt se, & rursus prævaricantes laici effecti sunt, comprehensi ab Episcopo suo ad pœnitentiam ex qua recesserunt, revocentur. Quod si aliqui admoniti per pœni-*

tentiam irrevocabiles sunt, nec admoniti revertuntur, ut veri Apostatæ coram Ecclesia Anathematis sententia condemnentur: non aliter & hi, qui à Parentibus detonsi fuerunt, aut spontè, seù amissis Parentibus, seipsos Religioni devoverunt, & postea habitum sæcularem sumpserunt &c.

Hæc præfari de veteris Pœnitentiæ praxi necesse fuit, ne veram, ut diximus, vetustæ Ecclesiæ severitatem dissimulare videremur, utque eam secernere possimus à falso rigore, quem ei rigidi quidam Doctores, cum quibus agenda modò nobis res est, per calumniam attribuunt. Ut autem nostra hæc dissertatio attentiores vos habeat, eam in modum concertationis instituimus.

Pugnabit igitur Doctor rigidior, cum Doctore discreto, quosque ille rigidissimos Canones Ecclesiæ veteri tribuet, falsos hic esse, & verè affictitios ostendet.

PRI-

PRIMUM CERTAMEN INSTITUENT

CLERICUS DOMINICUS LUPI

ABBATIÆ SUBLAC.

CLER. FRANCISCUS DE MARCHIS

ROMANUS.

CALUMNIA PRIMA.

Clericis præsertim majoribus in quædam sceleræ prolapsis vetus Ecclesia veniam negavit.

D. R. 1. Anc nego esse Calumniam, constat enim, Ecclesiam veterem non permisisse Clericis, ut Pœnitentiam obirent, nec ut eis manus imponerentur, qua ceremonia tunc temporis Pœnitens

nitens absolvebatur : Afferam indubitatas quatuor Pontificum sententias nempe Siricii, Joannis Secundi, S. Leonis Primi, & Zachariæ. Incipiam à Leone, cujus illustrior fama Sanctitatis, & doctrinæ. Is ep.2. novæ edit. ad Rusticum Narbonensem Episcopum, *Alienum est* (inquit) *à consuetudine Ecclesiastica, ut qui in Presbyterali honore, aut in Diaconii gradu fuerint consecrati, pro crimine aliquo suo, per manus impositionem, remedium accipiant pœnitendi, quod sine dubio ex Apostolica traditione descendit, secundum quod scriptum est, Sacerdos si peccaverit, quis orabit pro illo? Undè hujusmodi lapsis ad promerendam misericordiam Dei privata est expetenda secessio, ubi illis satisfactio, si fuerit condigna, sit etiam fructuosa.* Fructuosa quidem apud Deum, non autem apud Ecclesiam. Ecclesiasticæ enim absolutionis, quæ illis tandem daretur, nihil hìc meminit Leo, ut aliàs debuisset.

2. Nec facit, quod de Sacerdotibus tantum, Diaconisque videatur loqui Leo. Horum quippè meminit, utpotè quos potiori jure vetus disciplina castigat. Hinc antè Leonem, omnes Clericos eâ censurâ comprehen-

prehendi debere, monuit Siricius Papa ep. 1. *Illud quoque nos par fuit providere, ut sicut pœnitentiam agere cuiquam non conceditur Clericorum, ità & post pœnitudinem, & reconciliationem, nulli unquam Laico liceat honorem Clericatus adipisci. Quia quamvis sint omnium peccatorum contagione mundati, nulla gerendorum Sacramentorum instrumenta suscipere debent, qui dudum fuerint vasa vitiorum.* Joannes autem Secundus, in ep. ad Cæsarium Arelatensem Episcopum, mandat, ut Regiensis Episcopus, nomine *Contumeliosus*, ob sua crimina deponatur, totàque reliquâ vitâ Monasterio inclusus, veniam à Deo exposcat, quia videlicet ab Ecclesia eam sperare non poterat. Demùm Zacharias in Responsis ad Pipinum, reconciliari Presbyteros *per manus impositionem* vetat; ergo omnem eis spem obtinendæ reconciliationis abscindit. Frustra igitur tibi, reliquisque Clericis contubernalibus tuis fortasse majora peccantibus, & minùs pœnitentibus spem obtinendæ absolutionis facis.

DD. 3. Hoc pro tua in nos benignitate, dictum interpretamur. Igitur severissimam

hanc

hanc pœnam indictam Clericis nunquam fuisse fatentur omnes qui Canones non sciunt solum memoriter, sed intelligunt, eosque non ex indole sua, sed ex Doctorum sensu,& ex ipsa ratione interpretantur. Suevit quidem Ecclesia in delictis majoribus eos deponere, nempè de gradu deiicere, sed interim ad Laicalem saltem communionem eos admisit, ut innumeri Canones ostendunt. Admissi verò ad Communionem sine dubio absolvebantur. Dum ergo eis Siricius, Leo, aliisque Pontifices Synodique Pœnitentiam interdicunt, de publica, solemnique, quam supra descripsimus, loquuntur, nempè de ea, quam Laici facere jubebantur, *humillimamque* vocat Augustinus ep. 54. quamque ex Tertulliano lib. de pœnit. cap.9. multi aversabantur, *quod inlotos, quod sordulentos, quod extrà lætitiam oportet deversari in asperitate sacci, & horrore cineris, & oris de jejunio, vanitate*. Siquidem non satis decere putavit Ecclesia vetus, ut qui sacris Altaribus ministrare auro gemmisque ornati consueverant, aspicerentur à populo præ foribus Ecclesiæ ad terram dejecti, suisque lacrymis in sacco, &

cinere

cinere sordidati; quique, ut innuit Leo, pro Pœnitentibus Laicis orare consueverant, Penitentes ipsi Laicorum preces exposcerent. Voluit eos agere pœnitentiam, sed decoram, nec ità se demittere, ut prostituerent dignitatem. Eos propterea consuevit, si gravissimè deliquissent in Monasterium, aut similem alium locum detrudere, multoque jejunio, aliisque hujusmodi remediis purgatos per secretam manuum impositionem absolvere, ut innuit Leo citatus, & constat ex Ccncilii Agathensis Can. 50. *Si Episcopus, Presbyter, aut Diaconus capitale crimen commiserit, aut Chartam falsaverint, aut Testimonium falsum dixerit, ab officii honore depositus in Monasterium retrudatur, & ibi quandiù vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat*. Quod ipsum ferè ad verbum statuit Concilium Epaunense can. 22. S. Augustinus lib. 1. de Bapt. contrà Donatistas, monet non consuevisse Ecclesiam *Ordinatis ad Ecclesiam redeuntibus, manus imponere inter Laicos*, innuens impositas quidem eis manus fuisse, sed procul à Laicis, & in loco secreto. Similiter Isidorus lib. 2. de Ecclesiasticis Officiis cap. 6.

agens

agens de Clericorom, Laicorumque diversa pœnitentia. *A Sacerdotibus, & Levitis* (inquit) *Deo tantum teste fit Pœnitentia, à cæteris vero adstante coram Deo solemniter Sacerdote.*

Ex his satis constat, non omnem fuisse veniam Clericis delinquentibus ab Ecclesia veteri denegatam; sed eam solam, quæ ritu solemni post exactam publicè per suos gradus Pœnitentiam, concedabatur. Quin hanc ipsam fuisse non semel indultam post publicam Pœnitentiam, pluribus exemplis ostendit Morinus de pœnit. lib.4. cap.14.

D. R. Sed quæ Monachos, Monachasq; censura punivit, si forte è suo proposito resilirent. His certè videtur aliquando spes veniæ penitùs adempta.

DD. 4. Resp. Monachos olim, cum videlicet, nec Ecclesiasticis essent Ordinibus initiati, nec simul in Monasteriis sub Rectore suo viverent, aut non eo vinculo, quo postmodum fuere constricti, si fortè essent in graviora prolapsi, ad publicam cum Laicis Pœnitentiam peragendam fuisse damnatos. Sic enim Leo ep. 92. ad Rusticum Narbonensem cap. 12. *Propositum Monachi*

proprio

proprio arbitrio, *aut voluntate susceptum deseri non potest absque peccato &c. Undè qui relicta singularitatis professione ad militiam, vel ad nuptias devolutus est, publicæ Pœnitentiæ satisfactione purgandus est*. Gelasius quoque Primus ep.9. sivè prima decretali cap.22.loquens de Virginibus post professionem nubentibus, jubet eas *à Sacra Communione detrudi*, *& nisi per publicam*, *probatamque Pœnitentiam, omninò non recipi*. Pœnitentiæ non solum publicæ, sed solemnissimæ, quæ gradibus, seù stationibus in præfatione descriptis, constabat, Monachos quosdam, iterum ab Hæreticis baptizatos, addicit Felix Tertius Ep.3. *Si eos*, inquit, *ex corde pœniteat, tribus annis inter Audientes sint*; *septem autem annis subjaceant inter Pœnitentes manibus Sacerdotum, duobus autem annis oblationes modis omnibus non sinantur offerre*, *sed tantummodo Sæcularibus in oratione socientur*. Cum verò Monachi suo sub Abbate vivere cæperunt, ei penitùs subjecti, ab eodem fuere, si fortè deliquissent, secreti Carceris pœna castigati, ut ex Conciliis infrà citandis palàm fiet. Carcer autem erat aliquando intrà Monasterium, ut constat ex Concilio

Tarra-

Tarraconensi cap. 1. sic decernente. *Si Religiosus, vel Monachus sit in Cella Monasterii reclusus, Pœnitentiæ lamentis incumbat, ubi singulari afflictione panis, & aquæ victum ab Abbatis ordinatione percipiat*. Aliquando verò erat extrà Monasterium, quamvis brevi intervallo dissitus. Ad hunc amandat Siricius Papa, Monachos Monachasque post professionem Matrimonio copulatos, in hunc modum contrà eos pronuncians: *Has ergo impudicas, detestabilesque personas à Monasteriorum Cœtu, Ecclesiarumque Conventibus eliminandas esse mandamus, quatenùs retrusæ in suis ergastulis, tantum facinus continuà lamentatione deflentes, purificatorio possint pœnitudinis igne decoquere; ut eis vel ad mortem saltem, solius misericordiæ intuitu, per Communionis gratiam, possit indulgentia subvenire*.

5. **Ex his carceribus unus isque celeberrimus erat ille quem Climacus describit. Erat enim à Monasterio aliquanto dissitus, apprimè horridus, & puniendis Monachis è sua professione excidentibus destinatus. Sic enim habet in sua Scala Paradisi gradu quarto,** *Locus erat ab ipso Monasterio uno*

dum-

dumtaxat lapide, seu milliare sejunctus, carcer dictus, illætabilis prorsùs, & omnibus corporis gaudiis destitutus. Nullus ibi unquam culinæ fumus cernebatur; non vinum, non oleum in cibum adhibebatur, non aliud quidquam è foco præter panem, & minuta oluscula in mensam inferebatur. In hoc eos qui post Religiosam professionem in peccatum prolapsi erant, ità Abbas concludebat, ut pedem efferre nunquam possent. Nec plures simul jungebat, sed singulos seorsim, aut, ut plurimum binos. His præerat vir quidam eximius, cui Isaacus nomen; qui ab sibi commissis precum assiduarum pensum exigebat, & propè nunquam à votis cessare permittebat. Et gradu 5. de eodem Carcere sic; *Qualis autem erat illius loci aspectus? tota domus obscura, & tenebricosa, tota olens, & fœtens, tota sordida, & squallida. Carcer enim & damnatorum ergastulum, non immeritò appellata est.*

D.R. 6. Damnatorum profectò carcer ille erat, ut benè Climacus à te citatus eum appellat; Qui enim ad hunc carcerem damnabantur, absolvebantur nunquam. Certè Climacus, qui non solùm locum, quem per integrum mensem, quo ibi constitit

ſtitit, ſuis oculis perluſtravit, ſed omnia Pœnitentium ibi detentorum exercitia, corporis incredibiles afflictationes, ipſaque eorum ſuſpiria, clamores, & ejulatus ſigillatim deſcribit, ne verbum quidem habet, undè veniam tandem, & abſolutionem eis conceſſam fuiſſe conjectare poſſimus. Imò ſemper abnegatam eis fuiſſe, ſatis innuit, dum uſque ad mortem eos ibi fuiſſe detentos, memorat. Non igitur abſolvebantur in vita, ſic enim de carcere fuiſſent antea educti, cum abſolutis eo tempore pœna omnis remitteretur. Nec abſolvebantur in morte, quam Climacus deſcribens, nunquam meminit Sacramentorum, quibus reficerentur, additque eos, cum morerentur, ſolitos fuiſſe jactari ingenti timore ſalutis ſuæ, quam non adeò incertam habuiſſent, ſi poſt horribilem illam ſuorum corporum carnificinam, veniam tandem à Sacerdote obtinuiſſent.

DD. 7. Reſp. primò, carcerem deſcriptum à Climaco, non eſſe ipſam Eccleſiam, quamvis ergo ea fuiſſet in eo ſervata praxis, ut Monachis propter graviſſima ſcelera ibi detentis, nec in morte daretur venia, non

indè

indè ſequeretur, hanc fuiſſe illis temporibus Eccleſiæ praxim. Et quidem non omnia, quæ ejus loci Præſes agebat, probari fortaſſe poterunt, ut, quod expoſcentibus prædictis Pœnitentibus, ex odio ſui, & humilitate, ut cùm morerentur, ſua cadavera inſepulta proiicerentur, feris devoranda, fecerit id aliquando idem loci Præfectus, etiam cum iis, qui ſanctiſſimè mortui fuerant, ut eorum humilitati obſecundaret. Sic enim habet eodem gradu 5. *Quando quis ex illis ſe in valetudinario depoſitum videbat, Præſidem illum eximium per jusjurandum rogabat, nè ſe communi hominum ſepultura dignaretur, ſed more pecudum, vel in flumen abiiceret, vel feris in agro devorandum exponeret. Quod horum Antiſtes prudentiæ lumine precibus illorum obſecutus, ſæpè numero fecit, juſſitque omni exequiarum, & precum funebrium honore privatos foras proiici*. Quod quidem non videtur ſatis rationi conſentaneum fuiſſe.

8 Reſpondeo ſecundò, improbabile prorſus eſſe; quod prædictis Pœnitentibus fuerit ſemper venia denegata, cum inter ipſos aliqui eſſent, qui non admodum gra-

vitèr peccarant, aut spontè in eum se locum sanctæ illius asperitatis amore conjecerant, quod utrumque idem Climacus testatur. Sic enim habet gradu 4. *Unus aliquis è fratribus olim à Præside ejectus erat è Cænobio, quod alterum apud ipsum, ut nugacem, & loquacem criminatus esset. Expulsus autem in vestibulo portæ totos septem dies substitit, assiduè aditum rursus ad Cænobium, & delicti veniam præcatus, quod ubi amans salutis animarum Præses cognovit, simulque intellexit, illum per sex dies illos nihil omninò gustasse, curavit illi significari, si omninò ad contubernium fratrum admitti vellet, ad Pænitentium Classem transiret: quam conditionem cum is, quem facti ex animo pænitebat, obviis manibus amplexus esset, jussit eum Abbas ad locum separatum deduci, ubi morabantur ij, qui peccata sua plangebant, quod & factum est.* Gradu autem quinto refert, quendam Monachum vitæ cæteroqui sanctissimæ, sed spiritus nimis ardentis, & fortè de se præsumentis, à dœmone tandem in quadam lucta prostratum surrexisse statim, & Abbati lapsum suum spontè prodidisse; cumque Abbas ordinariam, nec valdè gravem pœnitentiam

ei

ei vellet imponere, rogasse enixè, ut se prædicti carceris Pœnitentibus aggregaret, aggregatumque post octo dies, doloris vi, quem de suis culpis conceperat, ac divini amoris estu felicitèr obiisse. Quis, rogo, credat, hujusmodi Pœnitentes fuisse toto vitæ suæ tempore inque ipsa morte, absolutionis dono fraudatos? Adde quod, ut omnes eruditi norunt, iis, quibus in veteri Ecclesiâ veniâ penitùs negata fuit (quod fortassè aliqui Episcopi rigidiores fecerunt) Pœnitentiam quoque negare mos fuit, nempè facultatem aggregandi se reliquis Pœnitentibus. Ut enim inter Catechumenos non admittebantur, nisi qui essent aliquando baptizandi, ità nec Pœnitentibus aggregabantur, nisi qui tandem essent reconciliandi. Ergo cum prædictis Monachis, qui deliquerant, non permitteretur solum, sed imponeretur ea illius Carceris gravissima pœnitentia, iidem tandem à loci Præside, vel à Monasterii Abbate reconciliabantur; nisi fortassè antequam eo asportarentur, absolvebantur, quod etiam probabile est. Hinc idem Climacus, loquens de prædicto Monacho, qui post octiduum Pœnitentiæ, ex

magna contritione deceſſit, refert cuidam Sancto Viro revelatum cœlitùs fuiſſe, Deum pœnitenti peccata remiſiſſe, cum jaceret ſui Abbatis pedibus provolutus, quod non leve argumentum eſt, ab eodem Abbate priùs abſolutum fuiſſe, quàm ad pœnitentialem illum Carcerem aſportaretur, eundemque morem cum reliquis, qui eò mittebantur, fuiſſe cuſtoditum. Nec facit quod tanto cum timore damnationis æternæ morerentur. Cum enim incerti ſimus, an veniam quam præbet Sacerdos, ratam habeat Deus, eos in nobis obiices proſpiciens, quos nec Sacerdos, nec ipſi proſpicimus, ſolicitos ſemper, & pavidos habere nos debet tantæ rei incertitudo, tantumque diſcrimen, habetque, cum noſtrorum criminum gravitatem ſeriò, ac diù expendimus, ut prædicti Pœnitentes expendebant, quorum ante oculos commiſſi Sacrilegii, violatæque profeſſionis facies fœdiſſima ſemper obverſabatur. Quarè quamvis tam longam, & gravem de ſe pœnam ſumpſiſſent, arbitrabantur tamen ſe venia Divina prorsùs indignos, ſoloque dignos ſupplicio ſempiterno.

SE-

SECUNDUM CERTAMEN INSTITUENT
CLERICUS PHILIPPUS BRENNA
ROMANUS.
CLERIC. ANTONIUS CLAUDIUS RE'
ROMANUS.

CALUMNIA SECUNDA.

Quibusdam criminibus, nempè Apostasiæ, Homicidio, & adulterio, nunquam fuit per aliquot sæcula data venia.

DD. 1. Onnulli iique magni nominis Scriptores (inter quos Jacobus Sirmondus in hist. Pœnitentię publicæ cap. 1.) tam severas fuisse primis duobus Ecclesiæ sęculis Pœnitentiæ publicæ leges tradiderunt,

ut tribus criminibus, Idololatriæ videlicèt, seù Apostasiæ, Mæchiæ, & homicidio, nulla prorsùs venia daretur.

D.R. Ità profectò factum fuit.

DD. Ità profectò factum non fui. Sed nè teramus inutili verborum concertatione tempus, proponam ego argumenta, quæ suadent sententiam meam, auditurus posteà ex te, quæ tuam, ut videris credere, persuadent. Igitur nulli unquam flagitio negatam ab Ecclesia penitùs veniam, constantissimè assero cum Morino lib. 9. de Pœnit. cap. 20. Cabassutio ad Canones Concil. Eliberini, aliisque. *Ab Ecclesia* inquam. Quidquid in contrarium faciendum senserit aliqua particularis Ecclesia, & fecerit, contra reliquarum Ecclesiarum, & præsertim Romanę consuetudinem.

2. Ad id autem asserendum movet Authoritas Apostolorum, Pontificum, Conciliorum, omniumque Doctorum. Communis enim persuasio est, excommunicationem esse omnium pœnarum, quas Ecclesia unquam inflixit, aut etiam infligere potest maximam. Non esset autem maxima, si Ecclesia abscidisset unquam in perpetuum,

aut

aut posset sic abscindere, quod non facit per excommunicationem, utpotè pœnam medicinalem, quæ resipiscenti remittitur.

3 Puniunt quidem Apostolorum Canones, desertores fidei excommunicatione, & si Clerici sint, depositione, nunquam verò tam ferali perpetuæ abscissionis supplicio. Quin Canon. 51. jubentur Episcopi, Presbyterique Pœnitentes recipere, & quidem omnes, nullus enim excipitur; Et qui eos abjiciunt, de suo gradu dejiciuntur. In iis autem Constitutionibus, quas Clemens collegit, nihil frequentiùs iidem Apostoli Sacerdotibus inculcant, quam ut peccatores (nullo eorum unquam excepto) amanter excipiant, errantesque oves ad Christi caulas reducant, & cap.18. lib.2. *recipi mandant, quos Deus recipit*. Est autem fide certum, à Deo nulli rité dolenti veniam negari.

D. R. Quinimò hoc incertissimum est, aut etiam oppositum certum est ex Christo Domino, ex D. Paulo, & ex Joanne. Christus enim Matth. 12. & Marci 3. docet blasphemiam, seù peccatum in Spiritum Sanctum, nec remittendum in hoc sæculo, neque in futuro. Paulus autem ad Hebr. 6.,

sic

sic habet: *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum cœleste, & prolapsi sunt, iterum renovari ad pœnitentiam*. Joannes tandem epist. 1. cap. 5. *Est peccatum* (inquit) *ad mortem: non pro illo dico, ut oret quis*. Est igitur aliquod peccatum irremissibile in hac providentia, pro cujus proindè remissione non est orandum; ergo tuum argumentum petitum ex eo, quod Deus remittit omnia peccata, nullum est. Et si reliqua sunt hujusmodi, non est cur ea afferas.

DD. 4. Resp. hujusmodi objectionibus meum argumentum roborari, non enervari. Est enim veritas Catholica, omne peccatum, quod unquam ab homine fiet, posse per pœnitentiam remitti. Colligitur autem manifestè ex Scriptura, invitante omnes peccatores in universum ad pœnitentiam. Undè in Cap. *firmitèr de summa Trin.* universalitèr docemur, quod si post susceptionem Baptismi, quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per veram potest semper pœnitentiam reparari, quod idem supponitur in Trid. sess. 6. cap. 14. & can. 29. & 30. Videri potest, Bellar. lib. 2. de gr. & lib. arb. cap. 5.

cap. 5. & lib. 2. de pęnit. cap. 15. *Suar.* de pęnit. disp. 8. sect. 1. De Lugo de pęnitent. disput. 8. sect. 1. aliisque, qui allatos text. optimè explicant, & manibus omnium teruntur, adeoque videri ab omnibus possunt.

5. Redeo igitur ad argumentum, unde me divertisti, petitum ex authoritate Apostolorum, qui quod verbis docuerunt, factis confirmarunt, nam Paulus 2. ad Cor. incęstuosum hominem, utique Męcho deteriorem, post non longam pro conditione criminis, ac eorum temporum, Pœnitentiam, absolvi præcepit. Joannes autem Euangelista, ut refert Clemens Alexandrinus apud Euseb. cap. 17. lib. 1. Hist. Eccl. juvenem quendam à se ante allquot annos salutari lavacro tinctum, sed posteà factum latronum, grassatorumque caput, & principem, ipse quamvis senex, quæsivit in sylvis, inventumque ad Christum per blandissima ea verba revocavit, *Ne formides fili, adhuc tibi salutis spes reliqua est*, modo facti pœniteat.

6. Per eadem incessisse vestigia Patres, qui Apostolis successere, testatur Concilium Nicænum, dum Can. 12. mandat observari

regu-

regulam antiquæ legis, ut videlicet, si forte quis recedat a corpore, necessario vitæ suæ viatico non defraudetur. Vult ergo, omnes, in morte saltem, absolvi, idque à temporibus Apostolorum factum fuisse satis innuit, quam enim aliam Nicæni Patres vocare potuerunt regulam antiquam, quàm regulam Apostolorum? Non igitur cum ullo genere Pęnitentium sese unquam vetus Ecclesia exhibuit implacabilem. Volentibus autem quibusdam aliam post Nicænum Concilium praxim statuere obstitit Cęlestinus Primus, qui ep.2.cap.2.Episcopos quosdam nimis rigidos sic redarguit. *Agnovimus pœnitentiam morientibus denegari. Horremus tantæ impietatis hominem reperiri. Quid hoc, rogo, aliud est, quam morienti mortem addere, ejusque animam sua crudelitate, ne absolvi possit, occidere. Cum Deus ad subveniendum sit paratissimus &c.* Cum autem crudelem, & impiam unquam fuisse veterem Ecclesiam asserere nefas sit, illud proculdubiò asserendum est nulli unquam, vel maximo crimini, veniam ab ea fuisse penitùs denegatam. Quod à Tridentinis Patribus disertissimè confirmatur. Capite enim 7. sess. 14. agentes de casuum

re-

reservatione sic habent. *Veruntamen piè admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum SEMPER fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis, atque adeò omnes Sacerdotes, quoslibet Pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris absolvere possint.* Si custoditum id semper fuit in Ecclesia Dei, jam falsum est, tribus prioribus sæculis, Ecclesiam Apostatis, Homicidis, & Adulteris veniam abnegasse. Hæc satis probant id, quod probare constitueram. Volo tamen, Auditores ornatissimi, ut suspendatis judicium, donec Adversarius ea multa, quæ putat se habere rationum momenta, vobis expendenda proponat.

D. R. 7. Habebam certè, sed mente exciderunt. Hoc recordor, à Tertulliano libro de Pudicitia cap. 5. Zephirinum Papam redargui, quòd, cum homicidas nunquam absolveret, Mæchos tamen reconciliaret; ergo tempore Tertulliani in Ecclesia Aphricana neutri absolvebantur, in Romana solus adulter, non autem homicida, & multò minus Apostata: quam praxim, aut aliam ea rigidiorem Hispanis Patribus sequenti sæculo, nempè tertio, placuisse

ſe Eliberitani Canones demonſtrant.

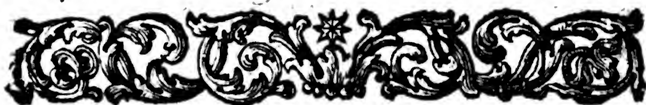
DD. 8. Reſp. Tertullianum falſa circa Romanæ Eccleſiæ praxim opinione deceptum fuiſſe, ut fusè probat Morinus lib. 9. cap. 20. Ea verò fortaſsè fuit erroris occaſio, quod Eccleſia Romana ſeveriùs ageret cum Homicidis, quam cum Adulteris, hoſque longè citiùs abſolveret, quam illos, quos perindè putavit, venia nulla, quia valdè ſera, donatos. Quod autem attinet ad Aphricanam Eccleſiam, fateor, ab ea per aliquot ſæcula, nec Apoſtatas, nec Adulteros, nec homicidas fuiſſe reconciliatos, ut refert Cyprianus in epiſt. 52. ad Antonianum. *Et quidem* (inquit) *apud Anteceſſores noſtros quidam de Epiſcopis iſtbic in Provincia noſtra dandam pacem Mechis, non putaverunt, & in totum Pœnitentiæ locum, contrà adulteria clauſerunt*. Sed hæc univerſæ Eccleſiæ praxis non fuit, aut Romanæ, ſed Aphricanorum quorundam Præſulum, qui non ſemel nimio rigore peccarunt, ſuamque ſcabiem fortaſsè Eliberinis Patribus affricuerunt, de quibus ità Baronius ſcribit ad an. 57. *Auſteriori quodam ſpiritu iidem, qui in eandem Synodum convenere, Patres*

San-

Sanctissimi propemodum visi sunt Novatianorum limites attigisse. Eandem ipsis notam inurit, aut notæ suspicionem eruditissimus Dionysius Petavius in suis ad Epiphanium notis: quamvis utrique posteà eos excusare conati sint, ille quidem ad an.305. hic verò in suis ad Synesium notis, quod etiam facit Cabassutius in parva notitia Conciliorum cap.7. Cum verò nihil supersit aliud, quod contrà nos afferatur, certum, firmumque sit, decipi eos, & Calumniari, qui asserunt, à veteri Ecclesia tribus illis criminibus initio recensitis fuisse veniam in perpetuum negatam.

TER-

TERTIUM CERTAMEN INSTITUENT
IIDEM QUI PRIMUM.

CALUMNIA TERTIA.

Iis qui studiosè distulerant ad extremum vitæ pœnitentiam, negata penitùs absolutio fuit.

DD. 1. Orinus de Administrat. Sacram. Pœnit. lib. 10. cap. 1. Gaspar Ivenin. in Comment. Historico, & Dogmat. de Sacram. Edmundus Martene de antiquis Ecclesiæ Ritibus cap. 6. art. 2. aliique docent, tribus circitèr prioribus sæculis negatam ab Ecclesia fuisse absolutionem in morte iis omnibus, qui post pessimam vitam, ad mortem usque pœnitere distulerant. *Tanta fuit* (inquit in loco citato Morinus) *eo tempore clementissimorum Patrum severitas*, melius di-

dixisset *clementissimorum Patrum inclementia.* Id autem tam certum esse autumant, ut nequeat ullo modo negari. Sua igitur proferant argumenta, ut, si ineluctabilia sint, manus demus. Quid rogo habetis tam forte tam validum?

D. R. 2. Habemus multa. Habemus primò clarissimum Cypriani suffragium, scribentis nomine aliorum quoque Episcoporum ad Antonianum. *Idcircò frater carissime, Pœnitentiam non agentes, nec dolorem delictorum suorum toto corde, & manifesta lamentationis suæ professione testantes, prohibendos omninò, censuimus à spe communicationis, & pacis, si in infirmitate, atque in periculo cœperint deprecari, quia rogare illos non delicti pœnitentia, sed mortis urgentis admonitio compellit, nec dignus est in morte recipere solatium, qui se non cogitavit esse moriturum.* Quid clariùs dici poterat?

DD. 3. Esto ità senserint aliquot Præsules Aphricani, non indè sequitur, hunc fuisse Ecclesiæ sensum.

D. R. Hunc fuisse demonstrat is ultimus Canon Arelatensis primi Concilii: *De his, qui apostatant, & nunquam se ad Ec-*

clesiam repræsentant, nec quidem pœnitentiam agere petunt, & postea infirmitate correpti, petunt Communionem, placuit eis non dandam Communionem, nisi revaluerint, & egerint fructus dignos Pœnitentiæ. Hìc autem negari cum communione etiam absolutionem, constat ex usu illorum temporum. Cùm autem in hanc Synodum ex tota ferè occidentali Ecclesia, convenerint Patres, nempè ex universa Gallia, Italia, Hispania, Aphrica, ipsaque Anglia, & Sicilia, ut ostendit Baron. ad ann. 314., cumque ei præfuerint Sylvestri Papæ legati, ad quem etiam missos fuisse Concilii Canones, idem testatur, sequitur manifestè, hunc fuisse universæ, ipsiusque Romanæ Ecclesiæ sensum.

DD. 5. Manifestam hanc consecutionem nego, primò quia certum non est, consuevisse veterem Ecclesiam non absolvere quos communione privabat, quin oppositum fuisse ab ea factitatum, pluribus suo loco probabo. Nec solus hanc sententiam tueor, satis sit nunc afferre Cabassutium, qui agens de hac ipsa pœna sublatæ etiam in morte communionis tam frequentèr ab Eliberinis Patribus inflicta, sic habet in sua

par-

parva notitia Concil. *Illa Communionis in ipso exitu vitæ ſtatuta privatio nullatenus reconciliationis, ſeu abſolutionis, ſed Euchariſtiæ Sacramentum adimit*. Rationes autem quibus hanc ſuam interpretationem firmat, omnes, quotquot affert, probant, hunc etiam Arelatenſis Concilii Canonem de ſola Euchariſtiæ privatione, non autem de privatione veniæ eſſe intelligendum, ut eum legenti, expendentique ea, quæ mox dicentur, patebit. Secundò refert quidem Baronius, miſſos ad Sylveſtrum Pontificem hujus Concilii Canones, ab eo autem confirmatos fuiſſe non refert; nec ſi referret labantem animum confirmaret, cum in Epiſtola ſcripta ab eadem Synodo ad Sylveſtrum, pro confirmatione Canonum, qui in eadem recitantur, præcitatus Canon non reperiatur, ſed alter oppoſitus, in quo ſine ulla exceptione abſolvi jubentur ij, qui ſunt in mortis periculo conſtituti, nempè is: *De his, qui in infirmitate ſunt conſtituti, & recedere volunt, placuit eis manus imponi*. Norunt autem omnes, idem eſſe in hac materia, de qua agimus, manus imponere, ac abſolvere: communio autem iiſdem non

conceditur, quia eorum aliqui lapſi erant in culpas, quæ (ut eorum temporum, aut aliquarum Eccleſiarum diſciplina ferebat) perpetua Communionis privatione plectebantur, quò confirmatur, quod dicebam, videlicet non ſemper negatam fuiſſe veniam iis, quibus fuit negata communio. Demum idem Baron. ad ann. cit. num. 52. vehementer ſuſpicatur prædictum Concilium Arelatenſe fuiſſe à Donatiſtis depravatum. Igitur nihil certi ex eo depromi poteſt.

D.R.6. Ut ut in aliquibus hujus Concilii authoritas ſumma non ſit, nemo tamen fraudem in prædicti Canonis additione, vel depravatione contigiſſe ſuſpicatus unquam fuit, nec ſuſpicari permittit Innocentius Papa Primus, qui in ea Epiſt. quam ad Exuperium Toloſanum Epiſcopum ſcribit, jubet quidem, omnes quamvis ſerò, & ſolùm in morte Pœnitentes abſolvi; monet tamen alium fuiſſe veteris Eccleſiæ morem, nempè negandi hujuſmodi Pœnitentibus etiam in morte reconciliationem, & communionem, & ſolùm concedendi ipſis pœnitentiam, nempè jus, ut ſi convaleſcerent, poſſent agere in Eccleſia cum reliquis Pœnitentibus

pu-

publicam pœnitentiam, eâque peractâ tandem reconciliari. Hoc autem jus tradebat hujusmodi ægris Sacerdos adscribendo eos in numerum Pœnitentium, superponendo ipsis in lecto decumbentibus cilicium, easque interea super ipsos preces recitando, quæ die cinerum super Pœnitentes recitari consueverant, non autem eos absolvendo. Prædicti Pontificis verba sunt hæc. *Et hoc quæsitum est, quid de his observare oporteat, qui post Baptismum omni tempore incontinentiæ, & voluptatibus dediti in extremo fine vitæ suæ pœnitentiam simul, & reconciliationem communionis exposcunt. De his observatio prior durior, posterior, interveniente misericordia, inclinatior est. Nam consuetudo prior tenuit, ut concederetur eis pœnitentia, sed communio negaretur. Nam cùm illis temporibus crebræ persecutiones essent, ne communionis concessæ facilitas homines, de reconciliatione securos non revocaret à lapsu, negata meritò communio est, concessa pœnitentia, ne totum penitùs negaretur, & duriorem remissionem fecit temporis ratio. Sed postquam Dominus noster pacem Ecclesiis suis reddidit, jam depulso terrore communionem dari abeuntibus placuit,*

& propter Domini misericordiam, quasi Viaticum profecturis, ne Novatiani Hæretici negantis veniam asperitatem, & duritiam subsequi videamur. Tribuatur ergo cum Pœnitentia extrema communio, ut homines ejusmodi, vel in supremis suis, permittente Salvatore nostro, à perpetuo exitio vindicentur. Refert igitur Innocentius, hunc fuisse morem priorum temporum negandi prædictis, etiam in morte, veniam, & communionem, quem morem ipse tollit præcipiens, ut omnes reconcilientur, ex ratione ibi allata.

DD. 7. Resp. ex citato textu, corruere Canonem Arelatensis Concilii, nec probari ab Adversario, quod intenditur. Refert Innocentius, solùm tempore persecutionum consuevisse Ecclesiam negare nimis serò Pœnitentibus communionem, & reconciliationem, ergò non fuit ea negata à Concilio Arelatensi, vel si negata fuit, non fuit ille Canon approbatus, aut usu receptus, quandoquidem illud Concilium celebratum fuit post pacem Ecclesiæ redditam à Constantino, qui eidem Concilio interfuit, nempè anno 314.

8. Non probatur autem eo textu, quod in-

intenditur ab Adversario, imò reprobatur; nam asserit Innocentius fuisse olim negatam quidem Communionem serò Pœnitentibus, concessam verò pœnitentiam, quò nomine deberi intelligi veniam, & absolutionem, probo sic contrà Morinum. 1. quia licèt sani, qui petebant pœnitentiam, non peterent illicò reconciliari, sed adscribi numero Pœnitentium, & sibi imponi satisfactionem exhibendam, ut postea reconciliarentur; infirmi tamen, & mox morituri dum petebant pœnitentiam, petebant reconciliari statim, cum scirent instare mortem. Dum ergo dicitur illis concessa pœnitentia, significatur concessam eis fuisse absolutionem, & veniam. 2. Cœlestinus in ea Epistola, quam cap. superiori laudavimus, dum ait *Agnovimus pęnitentiam morientibus denegari*, nomine pœnitentiæ significavit absolutionem, non enim Episcopi illi negabant eam ceremoniam adscribendi morientes inter Pœnitentes, sed absolutionem negabant, quam Pontifex dari mandavit. Ergo dum Innocentius asserit concessam fuisse Pœnitentiam, absolutionem fuisse concessam affirmat. 3. In libris Ri-

tualibus veteris Ecclesiæ, in quibus habemus descriptam ceremoniam dandi pœnitentiam Infirmis, datur eisdem per eandem cœremoniam absolutio, ut videre est in iis, quos idem Morinus congessit in calce sui operis de Pœnit., & cap. 11. lib. 8. num. 6. ubi affert hæc verba libri pœnitentialis Ecberti Cantuariensis Archiepiscopi, quem librum idem vocat ibi antiquissimum. *Omni tempore quando ad ægrotum veneris data pęnitentia statim reconcilia eum, ità dicendo, Majestatem tuam Domine suppliciter deprecamur &c. Misereatur tui &c.* Ergo hoc erat dare Pœnitentiam Infirmo, nempè ipsum absolvere per dictam ceremoniam, qua cilicium ipsi decumbenri superponebatur, imponebantur ei manus, recitabantur preces absolutoriæ &c. Scio hos libros esse posteriores primis Ecclesiæ sæculis, monet tamen Morinus ipse lib.4. cap.18. n.1. in eis contineri veteris Ecclesiæ mores,& ritus. Et sanè quidnam faciebatSacerdos pęnitentiam concedens infirmo, si eum non absolvebat?

D. R. 9. Recitabat eas preces super infirmum, eaque præstabat, quæ fieri solebant, cum in die Cinerum Pœnitentes ad pœni-

ten-

tentiam publicam admittebantur, ut dictum est.

DD. 10. Non recuso interpretationem, sed infero, ergo Infirmus absolvebatur, cum (ut Calumnia 11. probabo) aut prædictæ ceremoniæ continerent veram absolutionem, aut Ecclesia vetus nunquam absolverit; cùm enim absolvit, nihil amplius præstitit, quod absolutioni conduceret, quam cum per prædictas ceremonias pœnitentiam dare consuevit.

D. R. 11. His Innocentii verba repugnant, ait enim duriorem fuisse priorem, & antiquam observationem solam pœnitentiam prædictis Infirmis concedendi; quod falsum esset, si ipsis post pessimam vitam, & solo mortis terrore pœnitere coactis venia concessa foret. Rursus iisdem pœnitentiam ipse, & communionem concedit; ne Novatianos veniam negantes imitari videretur. Ergo nisi concessisset communionem, & morem antiquum observari jussisset, visus fuisset negare veniam, ut Novatiani faciebant, ergo is erat mos antiquus, nempè veniam, & absolutionem negandi. Et confirmatur, nam controversia inter

Ca-

Catholicos, & Novatianos erat de negatione veniæ, seù absolutionis, non de negatione communionis, ergò mos antiquus si videbatur Novatianismus (quamvis non esset (negabat veniam, & absolutionem prædictis infirmis ex solo mortis metu pœnitentibus, non verò solam communionem. Deinde vocat eam communionem, *reconciliationem*, ergò Veteres privantes communione prædictos infirmos, reconciliatione eos, & absolutione privabant. Et confirmatur. Nam prior illa durior observatio negandi his Pœnitentibus communionem fuit inducta, ne Fideles de obtinenda posteà reconciliatione securi faciliùs laberentur, & Christum in tormentis abnegarent, ergò privati Communione non reconciliabantur, alioquin ille mos à lapsu, & Apostasia eos non revocasset. Tandem permittit ipse communionem, ut homines *in supremis suis à perpetuo exitio vindicentur* ergò qui ea communione privabantur facilè perpetuum exitium incurrebant, ergò non absolvebantur, si enim fuissent absoluti, tam securi salutis fuissent, quam posteà futuri erant concessa ipsis communione.

DD.

DD. 12. Valida argumenta sunt hæc, aut esse videntur, sed longè validiora sunt illa, quæ suadent à vetusta Ecclesia nunquam fuisse prædictis infirmis negatam veniam, adeoque Innocentii verba esse aliter interpretanda.

D.R. Et quæ nam sunt isthæc tam fortia, tam incluctabilia argumenta, ut prædictis Innocentii verbis aliisque Patrum testimoniis validiora sint?

DD. 13. Afferam, & modò sis æquus Judex, non repugnabis. Et primò omnium Theologorum totiusque Ecclesiæ sensus is est, & certa persuatio, non posse licitè Sacerdotem à moribundo verè pœnitente, quamvis scelestissimo, rogatum negare ei absolutionem, & si negaret, haberetur ab omnibus tanquam inhumanus, ergò non potuit Ecclesia, ut id fieret, suo decreto sancire.

14 Secundò, hæc etiam est omnium Theologorum, totiusque Ecclesiæ doctrina, nempe obligari omnes Fideles, saltem in articulo mortis, sumere Sacramentum pœnitentiæ, adeoque ipsum petere: hoc autem esset falsum; nemo enim tenetur ponere

medium

medium inutile, adeoque petere à Sacerdote, quod is non est concessurus, nec potest licitè concedere; Sacerdos autem veteris Ecclesiæ, si (ut fertur) prædictos nimis serò pœnitentes absolvere prohibebatur, eos non poterat licitè, imò nec validè absolvere, ergò nec ipsi absolutionem petere tenebantur.

15. Tertiò; Ex mente ipsius Cypriani, non licebat absolutionem denegare morientibus, quamvis scelestissimi fuissent, si non studiosè distulerant pœnitentiam; sic enim habet in Ep. 54. ad Cornelium Pontificem, loquens de prædictis, qui in mortis periculo veniam petebant. *Nec enim fas erat, aut permittebat paterna pietas, & Divina Clementia Ecclesiam pulsantibus claudi, & dolentibus, & deprecantibus spei salutaris subsidium denegari, ut de sæculo decedentes sine communione, aut pace Domini dimitterentur.* Et paulò post: *Quod si de Collegis aliquis extiterit, qui urgente certamine pacem fratribus, & sororibus non putet dandam, reddet ille rationem in die Judicii Domino, vel importunæ censuræ, vel inhumanæ duritiei suæ.* Igitur ex Cypriano est importunus, & inhumanus censor, peccatque contrà paternam pietatem

tatem, qui infirmo, quamvis anteà fuerit ſceleſtiſſimus, veniam negat, ſi non diſtulit in mortem pœnitere, ergò hujuſmodi etiam eſt, nempè inhumanus, & impius, ſi veniam neget infirmo, qui diſtulit pœnitere? Scio, hunc magis deliquiſſe per eam ſtudioſam dilationem, ſed etiam qui à Fide deſcivit, qui Deo maledixit, qui malo Dœmoni Sacrificium per plures annos obtulit, certè magis peccavit, quam is, qui illicitis voluptatibus detentus ad mortem diſtulit pœnitentiam. Atqui qui primo non differenti Pœnitentiam veniam negat, eſt Cypriano inhumanitèr durus, & impius, ergò erit hujuſmodi, qui veniam alteri, ob eam pœnitentiæ dilationem non impertitur.

D.R. 16. Eſt lata diſparitas, nam pœnitens tam ſerò, & ſolùm ex metu mortis, præſumitur non verè dolere, ut idem Cyprianus in Ep. ad Antonianum aſſerit, *quia rogare illos non delicti pœnitentia, ſed mortis urgentis admonitio compellit*, ſecus autem qui ante mortem veniam petit. Prætereà Cyprianus in hac alia Ep. 54. ad Cornelium loquitur de Fidelibus, qui ſæviente Decii perſecutione erant à Satellitibus iterum capien-

piendi, & torquendi, ut ergò alacriores ad novam pugnam prosilirent post primam, in qua victi fuerant, erant de primo lapsu absolvendi, quæ ratio tam serò pœnitentibus succurrendum esse non probat.

DD. 17. Respondeo primam rationem afferri non posse, si enim qui solùm in morte absolvi petunt, non verè dolent de peccatis; jam non debuit Ecclesia post prima illa tria sæcula præcipere ut absoluerentur; hoc autem fuisse præceptum, & quidem Sanctissimè, concedunt omnes: ergò si ex ea de falsi doloris persuasione in eum rigorem perductus fuit Cyprianus, falsa ipse persuasione deceptus est. Altera autem ratio retorquetur in Cyprianum. Ut lapsi in prima pugna Fideles alacriores novum bellum cum Decii satellitibus inirent, absolvi debuere; ergò ut lapsi anteà per totam vitam male traductam, non laberentur iterum in morte, nempè in ea terribili pugna, quam Infernus Draco *habens iram magnam* eo tempore instaurat, debuerunt absolvi; ergò si lapsis, de quibus loquitur Cyprianus, est venia danda, eamque abnegans est inhumanus, venia quoque serò Pœnitentibus

ægris

ægris danda fuit, eamque dare renuens debuit inhumanus haberi. Id si quis neget authoritate Cœlestini Pontificis, affirmare cogetur.

18. Hoc erit quartum argumentum. Is enim Pontifex cum rescisset in Galliis hujusmodi ægris, qui tandiù pœnitere distulerant (de his enim eum loqui fatetur Martene, quem initio citavimus) veniam in morte negari, sic Ep. 2. cap. 2. ad Episcopos Gallicanos scribit. *Agnovimus, pœnitentiam morientibus denegari, nec eorum desideriis annui, qui obitus sui tempore hoc animæ suæ cupiunt remedio subveniri. Horremus fateor, tantæ impietatis aliquem reperiri, ut de Dei pietate desperet, quasi non possit ad se quovis tempore concurrenti succurrere, & periclitantem sub onere peccatorum hominem, pondere, quo se expediri desiderat, liberare. Quid hoc, rogo, aliud est quam morienti mortem addere, ejusque animam sua crudelitate, ne absolvi possit, occidere? Cum Deus ad subveniendum sit paratissimus, & invitans ad pœnitentiam sic propromittat peccatori, inquiens. Quacumque die conversus fuerit, peccata ejus non imputabuntur ei, & iterum, nolo mortem peccatoris,*

sed

sed tantum convertatur, & vivat. Salutem ergò homini adimit quisquis mortis tempore, pœnitentiam denegaverit, & desperat de Clementia Dei, qui eum ad subveniendum morienti sufficere, vel in momento posse non credit. Perdidisset latro in Cruce præmium ad Christi dexteram pendens, si illum unius horæ pœnitentia non juvisset. Vera ergò ad Deum conversio in ultimis positorum, mente potiùs est æstimanda, quam tempore, Propheta hoc talitèr asserente. Cum conversus ingemueris, tunc salvus eris. Cum ergò Dominus sit cordis inspector, quovis tempore non est deneganda pœnitentia postulanti &c. Igitur ex Cælestino, committit horribilem impietatem, & crudelitatem, ipsasque animas perimit, qui ægros prædictos tam serò pœnitentes non absolvit. Atqui Ecclesia nunquam potuit præcipere, aut probare morem horribiliter impium, & crudelem, quo animæ mors æterna inferatur; ergò Ecclesia nunquam probavit, aut probare potuit, nè dum præcipere, ut venia sic differentibus pœnitentiam negaretur.

D. R. 19. Cælestinus non redarguit factum sed causam facti, nempè errorem prędictorum Episcoporum, qui putabant, a Deo

non

non remitti prædictum peccatum nimiæ dilationis, desperabantque de Divina Clementia, & propterea veniam negabant, ut patet ex citatis verbis, hinc totus est in probando, Deum remittere quodvis peccatum, & quovis tempore.

DD. 20. Imò factum redarguitur à Pontifice, nam solum factum ipsi relatum fuerat. Sic enim redarguere cœpit. *Agnovimus Pœnitentiam morientibus denegari, nec eorum desideriis annui, qui obitus sui tempore hoc animæ suæ cupiunt remedio subveniri.* Ecce tota eorum quærela, qui prædictos Episcopos accusarant, in qua nihil de prædicto eorum errore in fide, & spe Divinæ clementiæ, & rursus dum addit id esse ægrorum animas perimere per horribilem crudelitatem, utique factum damnat, præcisè ex damno illato ipsis animabus, & non ex eorum Sacerdotum errore. Quamvis quia hoc faciebant, aut fieri permittebant illi Episcopi ex aliquo errore, putantes non quidem Deum non posse condonare omne peccatum, aut non condonare de facto, cum pœnitens se disponit (is enim fuisset error intolerabilis, qui cadere non potuit in ejus-

modi Episcopos) sed non esse sufficientem eam brevem dispositionem, & dolorem, quem prædicti ægri post vitam tam malè traductam, & ex metu mortis concipiebant, ideò Pontifex, ut radicitus nimium illum rigorem evellat, ostendit Deum esse promptissimum ad ignoscendum, & satis esse ad hanc veniam obtinendam, brevissimam pœnitentiam, etiam in morte conceptam.

21 Et confirmatur alio decreto, nempè Sancti Leonis Primi, qui epist. 89. ad Theodorum Forojuliensem Episcopum, agens de his ipsis, qui differunt ad ultimum vitæ terminum pœnitentiam, sic habet. *His autem qui in tempore necessitatis, & in periculi urgentis instantia præsidium Pænitentiæ, & mox reconciliationis implorant, nec satisfactio interdicenda est, nec reconciliatio deneganda, quia misericordiæ Dei, nec mensuras possumus ponere, nec tempora definire, apud quem nullas patitur veniæ moras conversio, dicente Spiritu Dei per Prophetam. Cum conversus ingemueris, tunc salvus eris.* Et alibi: *Dic tu iniquitates tuas, ut justificeris.* Et iterum, *Quia apud Dominum misericordia, & copiosa apud Deum redemptio. In dispensandis*

dis itaque Dei donis, non debemus eſse difficiles, nec accuſantium ſe lacrymas, gemitúſque negligere, cum ipſam pœnitentiam ex Dei credamus inſpiratione conceptam, dicente Apoſtolo, ne fortè det illis Deus pœnitentiam, ut reſipiſcant à Diaboli laqueis, à quò capti tenentur ad ipſius voluntatem. In hoc Leonis reſponſo notanda præſertim ſunt aliqua, & primò ea verba, *quia miſericordiæ Dei, nec menſuras poſsumus ponere, nec tempora definire*, quibus oſtenditur, quod qui veniam negat his ſerò pœnitentibus, ponit eos terminos miſericordiæ Dei, quos ipſe Deus non poſuit, quod ſine temeritate fieri non poteſt; quarè meritò aſſerit, non poſſe Eccleſiam hoc facere. Ergo Eccleſia nunquam id fecit, alioquin eraſſet faciendo quod facere non poterat. Secundò, notanda ſunt illa *in diſpenſandis Dei donis non debemus eſse difficiles*. Ergo non debuit unquam negari abſolutio moribundo, utcumque doloſè diſtulerit pœnitere. Quæ enim major difficultas in diſpenſandis Sacramentis eſſe poteſt ea, qua quis recuſat eum abſolvere, qui in ipſo vitæ exitu, atque imminentis jam judicii limine ſuppliciter, &

 cum

cum lacrymis reconciliationem expoſcit, ex qua pendet æterna ſalus, æternumque ſupplicium?

D. R. 22. Debuit in tempore pœnitere (reſponderent Cyprianus, aliique Patres Eccleſiæ vetuſtæ, qui ſeras hujuſmodi lacrymas neglexere) ſibi imputet Eccleſiæ difficultatem, & rigorem.

DD. Sed cur tam ſeras lacrymas non deſpicit Leo, monetque non eſſe deſpiciendas? *Non debemus*, inquit, *accuſantium ſe lacrymas, gemituſque negligere*. Audiamus optimam rationem. Quia *credere debemus, pœnitentiam eſſe ex Dei inſpiratione conceptam*. Credant rigidi Doctores horum pœnitentiam eſſe ex metu mortis, nempè, ut ipſi dicunt, ex amore proprio profectam, ego credam cum Leone, horum, aliorumque pœnitentiam eſſe ex Dei inſpiratione conceptam, & quoniam ita eſt credendum, ſemper aſſeram, ita veterem Eccleſiam, quæ errare non potuit, credidiſſe, nec unquàm ſerò pœnitentibus veniam abnegaſſe. Quod autem dicebatur; *Debuit in tempore pœnitere, nec tandiù differre*, non ſatis benè dictum eſt. Jam enim nunquam abſolvi pœnitens

de-

deberet, debuit enim non peccare, & rursus nec is, qui suâ culpâ in gurgitem prolapsus est, & posteà pœnitens facti cum lacrymis auxiliares manus exposcit, exaudiendus erit, quamvis extrahi facillimè possit; debuit enim se non præcipitare. Num culpa non careat tanta inclementia, & culpa carebit omni, eritque veteris Ecclesiæ præconium, quod Pœnitentes in culpam lapsos, jamque æterno exitio absorbendos, quamvis facillimè in tuto collocari possent, otiosa spectarit? An verò major corporum cura habenda est, quam animarum?

23. Sed redeundum est ad Leonem, siquidem post allegata verba hortatur Fideles ne *differant converti de die in diem*, *illiusque temporis angustias eligant*, *quo vix inveniat spatium*, *vel confessio Pœnitentis*, *vel reconciliatio Sacerdotis*. Statim verò subdit. *Verum ut dixi, etiam talium necessitati ità auxiliandum est, ut nec actio illis Pœnitentiæ, nec communionis gratia denegetur, si ea, etiam amisso vocis officio, per indicium integri sensus quærere comprobentur. Quod si aliqua ægritudine ita fuerint aggravati, ut quod paulò antè poscebant, sub præsentia Sacerdotis significare*

 non

non valeant, testimonia eis fidelium circumstantium prodesse debebunt, ut simul, & pœnitentiæ, & reconciliationis beneficium consequantur. Quis credat veterem Ecclesiam his ægris, veniam vocibus, & multò gemitu exposcentibus denegasse, quibus nec gementibus, nec loquentibus, sed solum indicantibus votum suum, veniam plenamque communionis reconciliationem concedi vult Leo antiquorum Canonum retinentissimus, undè hìc statim jubet servari paternos Canones, in reconciliandis iis, qui fidem deserendo peccarant.

24. Hæc sanè sufficiant. Recolenda tamen sunt, ut veritas illustretur magis, ea duo, quæ Capite præcedenti attulimus, nempè Canon duodecimus Nicænus, quo Patres, non solùm volunt, neminem in morte communione privari, sed præthereà mandatum hoc vocant regulam antiquam. Ergo falsum est serò Pœnitentibus fuisse antè Nicænum Concilium veniam in morte negatam. Alterum est, quod asserit Tridentinum, nempè semper custoditum in Ecclesia fuisse, ut quilibet in morte à quibusvis censuris, & peccatis, posset absolvi;

ergo

ergo falſum eſt, aliquando ex ipſius Eccleſiæ Canone fuiſſe aliquibus in morte, eo quod ſerò eos pœniteret, veniam denegatam.

D. R. 25. Manus darem, ſed adhuc negotium faceſſunt ea Innocentii verba non improbantis, imò approbantis rigorem antiquum, quem ibi ſupponit, Eccleſiæ praxim fuiſſe, negandi, non ſolùm communionem, ſed veniam iis, quos nimis ſerò ſuorum ſcelerum pœniteret, ut prædicta ejus verba ſignificare quatuor argumentis validiſſimè oſtenſum eſt ex Morino. Certè Innocentius nec errare potuit in eo, quod refert de ea veteri praxi, utpotè illis temporibus vicinus, nec in eo quod docet, approbando ipſam: vel ſi potuit errare Innocentius, errare potuit Cœleſtinus, Leo, & ſi qui ſunt alii Pontifices, qui prædictum veteris Eccleſiæ rigorem reprobare videntur.

DD. 26. Reſpondeo verba Innocentii poſſe ſine ulla vi ità exponi, ut non ſignificent, conſueviſſe veterem Eccleſiam negare omnem veniam ſerò Pœnitentibus, adeoque ex illis non conſtare, ab eo approbatum fuiſſe hujuſmodi rigorem, quamvis dicat *eis meritò negatam fuiſſe communionem*. At è

contrà verba Cœlestini, & Leonis, ità clarè reprobant prædictum rigorem, ut de mente ipsorum dubitari non possit. Igitur iis omninò adhærendum est.

D. R. Hoc ipsum negatur, Innocentii verba non esse clarissima expendentibus, ut nos fecimus, totum Sancti Pontificis textum. Ex eo enim clarissimè habetur, veterem Ecclesiam, non solam communionem, sed veniam quoque prædictis ægris negasse.

DD. 27. Id etiam concedam, nego tamen omnem veniam negasse. Hoc ille textus non exprimit, cumque duplicis interpretationis sit capax, jam ità explicandus est, ut Cœlestino, Leoni, communi Theologorum, & Ecclesiæ sensui non adversetur. Duo igitur supponenda. Primum est, duplicem ab Ecclesia veteri concedi solitam peccatorum absolutionem, unam purè Sacramentalem per eos ritus, & preces, quas peragebat Sacerdos, cum aliquem in Pœnitentium numerum referebat, ut ostendere conabor, cum contrà undecimam Calumniam disputabo. Per hanc absolutionem reconciliabatur quidem Penitens cum Deo, sed non cum Ecclesia, cui per publicam

pœ-

pœnitentiam satisfaciendum prius erat, nec cum Altari, quare jus minimè dabat ad communionem. Altera venia, seù absolutio, quæ impletâ solùm pœnitentiâ dabatur, erat utriusque fori interni, externique: per eam quippè Pœnitens reconciliabatur iterùm cum Deo, & posteà cum Ecclesia, cui satisfactum erat & cum Altari, ad quod accedere poterat ut offerret, & cum cæteris de Sanctissima Eucharistia communicaret.

28. Supponendum secundò est, consuevisse Patres duo Fidelibus inculcare perpetuò, nempè virtutem pœnitentiæ, idest externarum corporis afflictationum, ad obtinendam à Deo remissionem plenam peccatorum, culpæ videlicèt, & pœnæ. Et rursus virtutem maximam Eucharistiæ ad destruenda peccata. Nam Ignatius ep. 14. ad Ephes. vocat hoc Sacramentum *vitam in Deo concilians, medicamentum purgans vitia, & omnia pellens mala*. Cyprian. serm. de Cœna Domini, dicit, *eo extingui peccatum*, & obtineri veniam. Ambros. lib. de Benedict. Patriarc. cap. 9. *Panis hìc remissio peccatorum est*, quod ipsum docet serm. 17. in Psalm. 118. & lib. 2. de Pœnit. cap. 3. Chrysost.

ſoſt. hom. 83. in Matth. de eo loquens, *re-miſſionem* (inquit) *peccatorum facit*. Similia habet Aug. cap. *cum omne crimen* de conſecr. diſt. 2. & Cyrill. lib. 4. in Jo: cap. 14. utiturque exemplo Chriſti, qui tactu ſuo mortuos vivificabat.

29. His poſitis, cum poſt primam abſolutionem adhuc Pœnitentes, tanquam rei haberentur ab Eccleſia, cum qua nondum erant reconciliati, nec liberi adhuc eſſent à reatu pœnæ, utpotè non perfuncti pœnitentia, privarenturque Euchariſtiæ Sacramento, quo remitti peccata audiebant, illud fiebat, ut prima venia donati, vix abſolutos ſe crederent, aut non ſatis tutos, donec donarentur etiam ſecunda, quam propterea qui negabat præſertim moribundo, Novatianiſmum quendam præferebat, ut ait Innocentius, & alicui periculo exponebat ægrotum, privans ipſum ea ulteriori reconciliatione, & communione, ea ferè ratione, qua ſi nolim moribundo miniſtrare Sacramentum pœnitentiæ, alicui illum periculo expono, quamvis noverim, eum antea contritionis formulam etiam ex animo recitaſſe.

Video

Video tibi hæc non ſatis arridere, nec videri tibi ſatis luminis inde affulgere ad Innocentii textum declarandum, ſed illa tecum perpende, argumenta, quibus probavimus non fuiſſe ſerò pœnitentes ab Eccleſia unquam rejectos, petita ab univerſo Theologorum, imò Eccleſiæ conſenſu, ex evidenti ratione, ex clariſſimo Cœleſtini, & Leonis reſponſo, ex Canone Nicæno, & præſertim doctrina Tridentini eſſe ineluctabilia; adeoque aut aſſerendum, Innocentium in referenda, aut approbanda ea veteri conſuetudine erraſſe, quod aſſeri non debet, aut ejus verba hac, vel ſimili ratione, qua ipſum explicuimus, eſſe interpretanda.

QUARTUM CERTAMEN INSTITUENT

IIDEM QUI SECUNDUM.

CALUMNIA QUARTA.

Reis ad mortem damnatis olim Ecclesia veniam negavit, aut negari permisit.

DD. 1. Orinus cap. 1. lib. 10. probare contendens, ab Ecclesia veteri negatam fuisse veniam iis, qui penitentiam ad extremum vitæ terminum differebant, ut hanc praxim reddat minus mirabilem, & minus odiosam alteram crudeliorem proponit. Exposita igitur hac sua sententia, subdit.

dit. *Ne verò hanc tantillam severitatem exhorrescas, id observatum est in Gallia ad annum* 1396. *in criminum reos morti condemnatos. Sacramentum pœnitentiæ illis denegabatur, & in hunc usque diem, Sacramentum Eucharistiæ illis denegatur*. Quibus verbis videtur asserere, hanc etiam fuisse praxim Ecclesiæ, quamvis postea ab eadem fuerit reprobata, ut aliæ multæ. Si enim hæc Ecclesiæ praxis nunquam fuit, sed aliquorum Principum excessus, jam per hanc non excusatur prior illa, quam excusare contendit. Igitur id etiam erit inter reliquas calumnias recensendum, & cum reliquis rejiciendum.

D. R. 2. Fateberis tamen id fuisse sæpissimè fastitatum, nec ab Ecclesia per aliquot sæcula fuisse vetitum, sed potius permissum; & quidem factum persæpè id esse produnt historiæ. Referam ordine temporum aliquot exempla. Sub finem sæculi sexti Daco quidam, teste Gregorio Turonensi lib. 5. hist. cap. 26. cum vinctus teneretur à Chilperico, & cerneret se non posse mortem evadere, à Presbytero (Rege nesciente) pœnitentiam petiit. Cur Rege ne-

ſciente? niſi quia Rex, ut mos ferebat, minimè conceſſiſſet. Sæculo octavo Corbinianus Friſigenſis Epiſcopus cum Adalberti cujuſdam ſuſpendio plectendi vitam à Judice obtinere non potuiſſet, curavit clanculum excipere ejus confeſſionem, ut ſcribit Aribo in ejus vita cap. 2. Cur autem clanculum? niſi quia permiſſus alioqui non fuiſſet? Sæculo nono Patres Concilii Vormaticenſis fuerunt à quibuſdam interrogati, an hujuſmodi homines eſſent in morte Sacramentis muniendi, & poſt mortem oblationibus, & Miſſis juvandi, quod innuit, conſueviſſe tunc neutrum fieri. Circa idem tempus Dido Laudunenſis Epiſcopus, reo extremo ſupplicio plectendo, pœnitentiam per confeſſionem petenti negavit, ut habet Flodoardus lib. 4. hiſt. Rhemen. cap. 6. Sæculo undecimo, Henricus Roberti Normannorum Ducis frater Conano cuidam, qui Rotomagum Guillelmo Ruſo prodere tentaverat, ad mortem damnato, & pro amore Dei, confeſſionem ſibi permitti expoſcenti denegavit, ut ſcribit Ordericus Vitalis lib.8. ad an. 1090. Sæculo duodecimo Sancta Hildegundis aſſumpta veſte virili, &

emen-

ementi to nomine Joſeph, pro latrone compiehenſa, cum videret ſe jam fore damnandam, Sacerdotem rogavit, ut ſe confitentem audiret, & Sacramentum Eucharestiæ miniſtraret, quod ægre obtinuit, haud dubium, quia concedi non ſoleret. Sæculo decimotertio, nempè anno 1261. Bonifacius Cantuarienſis Archiepiſcopus in conſtitutionibus provincialibus editis in Concilio Lambetenſi, ejuſdem conſuetudinis tunc in eo Regno communis, meminit, uti etiam Concilium Londinenſe, paulò poſt celebratum, nempè anno 1268. Sœculo decimoquarto perſeverabat ea in Gallia, & vix eſt initio Sæculi decimiſexti, penitus ſublata.

3. Fuiſſe autem ab Eccleſia hunc uſum approbatum, aut ſaltem permiſſum in juſtam delictorum vindictam, & ad cæteros à majoribus maleficiis abſterrendos, probatur 1. ex tam frequentibus exemplis, tamque diuturna hujus praxis perſeverantia. Eccleſia enim repugnante factum id tandiù non fuiſſet. Probatur 2. ex eo quod non auſus fuiſſet hunc morem approbare Robertus Pullus S.R.E. Cardinalis, ut fecit ſcribens

in

in lib. 6. ſentent. cap. 55. *Quod ſi* (inquit) *eum qui in confeſſione eſt reus, reum quoque Divina pandant judicia(judicia enim Dei abyſſus multa) non videtur ad Sacerdotem pertinere ad hujuſmodi accedere debere. Ex quo enim Dei judicio convictus, aut ipſo in maleficio deprehenſus Judici mundano traditur, Judicem pro Sacerdote habet, quoniam ipſi occulta ſcelerum pandere oportet, à quo pro ipſis pœnam recipiet. Nam ſi tales viſitet Sacerdos pravorum flagitia roborantur ſpe confeſſionis, & Euchariſtiæ*, ità Pullus.

DD. 4. Nec probatum id unquam ab Ecceleſia fuit, nec permiſſum, itàut non reclamarit, ut ſervato eodem ſæculorum ordine demonſtrabo. Prætereo Nicænæ Synodi, Cæleſtini Primi, & Leonis Primi Decreta ſuperiùs allata de quibuslibet in morte abſolvendis, uti etiam Canonem 13. Concilii Andegavenſis, *ut Pœnitentiæ locus omnibus pateat, qui converſi errorem ſuum voluerint confiteri*, quod ipſum ſtatuit Concilium Epaunenſe cujus eſt is Canon. 36. *nè ullus ſinè remedio, aut ſpè veniæ ab Eccleſia repellatur*, eaque ſola afferam, quæ rem ipſam de qua agimus, ſpeciatim tangunt.

5. Et

5. Et primò Concilium Uormatiense, agens de iis, qui suspenduntur in patibulis c.80. sic ratiocinatur. *Si omnibus de peccatis suis, puram Confessionem agentibus, & dignè Pœnitentibus communio in fine, secundum Canonicum jussum danda est, cur non etiam iis, qui pro suis peccatis pœnam extremam persolvunt? Scriptum est enim non vindicat Deus bis in idipsum: nam Dominus ait, in quocumque die conversus fuerit peccator, peccata ejus non reputabuntur ei &c.* Indè idem Concilium subdit eadem ipsissima verba Cælestini Primi in responsione ad calumniam præcedentem à nobis allegata, quod sanè ostendit eo Cælestini decreto præcipi, ut omnes omnino, qui in morte veniam petunt, quocumque tandem mortis genere decedant, & cujuscumque sint culpæ rei, absolvantur; atque hanc solam semper fuisse ab Ecclesia probatam praxim, nec aliam permissam. Concilio Vormatiensi concinit Triburiense, cap. 31. quod est *de furibus, & latronibus*. Idem enim statuit, suumque statutum prædicto canone Nicæno, decretisque Innocentii, & Cælestini, à nobis allegatis, aliisque

hujus.

hujusmodi juribus confirmat; ostenditque iterum, hanc semper fuisse Ecclesiæ persuasionem, per ea decreta, omnes omnino, qui in morte veniam petunt, & Communionem, comprehendi: *Verba hujus* Synodi sunt hæc: *Si fur vel latro vulneratus elabitur, & expectatione mortis desperatus putatur, atque reconciliari se Mysteriis Sacrosanctis habitu corporis, & voluntate piæ mentis deprecatur, Deoque, & Sacerdoti, comite vita, emendationem morum, & actuum confitetur, Communionis gratiam non negamus tribuendam. In Nicæno namque Concilio, statutum legimus, si quis egreditur de corpore, ultimo, & necessario Viatico, minimè privetur. Item de ultima pœnitentia in Ep. Innoc. Papæ cap.21. Tribuitur ergò cum pœnitentia estrema communio, ut homines hujusmodi, vel in supremis suis, permittente Salvatore Nostro, à perpetuo liberentur exitio. Item de eodem Carthaginensi 7. & Cælestini 15. ubi ait. Quid rogo, aliud est ultimam Pœnitentiam negare periclitanti, quam mortem addere morienti.*

Factum Didonis Laudunensis Episcopi

damna-

damnavit Fulco Remensis Archiepiscopus, apud Flodoardum à te cit. Tam barbaram consuetudinem improbarunt in Anglia utrumque illud Concilium Lambetense, & Londinense superius laudatum, quin etiam Regis ipsi Aluredus, & Eduardus, editis in gratiam damnatorum confiteri volentium Sanctissimis Lrgibus, quas confirmavit Canutus Rex, additis pœnis in Judices, qui eas violarent. In Gallia verò Clemens Papa Quintus in Concilio Viennensi, constitutionem edidit ad hujusmodi abusum damnabilem abolendum, quæ habetur in lib. 5. Clementinarum tit. 9. cap. 1. eamque ut major indè timor existeret in transgressores, edicto suo observari omnino mandavit Carolus Sextus.

Vicit tamen alicubi barbaries, reisque jam morituris fuit aliquando tam necessarium justumq; solatium negatum; quia nunquam desunt qui leges, nec audiunt clamantes, nec reclamantes, eosque audiunt potius, qui falsis doctrinis, qualis fuit hac super re Roberti Pulli sententia, legibus obstrepunt, & contradicunt; quod facere

nos

nos potissimum dedecet, qui in hoc primo Urbis, & Orbis Seminario ad hunc alimur finem, ut Ecclesiasticas leges, germanas tamen, addiscamus, moribus exprimamus, & sanguine ipso, si opus fuerit, vindicemus.

Contra reliquas Calumnias opportuniori tempore disputabitur.

